

Tekijät: Sofia Hyötyläinen ja Susanna Sainio

LUKU 10

TOINEN MAAILMANSOTA

TÄSSÄ LUVUSSA:

- Miten toinen maailmansota alkoi?
- Mitkä olivat tärkeimmät tapahtumat?
- Miten toinen maailmansota loppui?

1933 Hitler pääsee valtaan Saksassa.

1939 Saksa hyökkää Puolaan. Toinen maailmansota alkaa.

1945 toinen maailmansota loppuu.

10. Toinen maailmansota

Ensimmäinen maailmansota oli tuhoisa. Vaikka toista sotaa ei haluttu, toinen maailmansota alkoi silti. Sota kesti monta vuotta, ja siinä kuoli miljoonia ihmisiä.

Kukaan ei halunnut uutta tuhoisaa sotaa, mutta se syttyi silti. Miksi?

Kansainliitto perustettiin ensimmäisen maailmansodan jälkeen.
Ajateltiin, että Kansainliitto ratkaisee ongelmia, eikä uutta sotaa tule.

1930-luvulla monet maat alkoivat ajatella, että liitot ja sopimukset eivät enää ratkaise riitoja. Monet ajattelivat, että jos maa on vahva, muut maat eivät halua sotia sitä vastaan.

Hitler halusi tehdä Saksasta suuren ja vahvan maan.
Myös Italialla ja Japanilla oli samanlaisia ajatuksia.

Alaluvun 10.1 avainsanat

akselivallat, -valtojen, -valtoja toinen ryhmä eli osapuoli toisessa maailmansodassa

arjalainen, arjalaisen, arjalaista tässä yhteydessä: pohjoinen ihmisrotu, erityisesti saksalaiset, ei-juutalaiset

Berliini–Rooman-akseli, -akselin, akselia Saksan ja Italian sopimus yhteistyöstä ennen toista maailmansotaa

erota (4) lähteä pois jostakin. Esimerkiksi ”hän erosi työstään” tarkoitti, että hän lähti pois työstään kokonaan eli lopetti työnsä siinä työpaikassa.

hyökätä (4) tässä yhteydessä: mennä toista maata kohti, yrittää päästä maahan sodassa. Esimerkiksi ”Saksa hyökkäsi Ranskaan” tarkoittaa, että Saksan → armeija syöksyi, ryntäsi tai meni taistelemalla eli sotimalla kohti Ranskaa

häpeä, häpeän, häpeää tunne, joka voi tulla, kun on tehnyt jotakin väärää, noloa tai on tehnyt jonkin asian huonosti

ihmisrotu, -rodun, -rotua (yhdyssana: ihminen + rotu) tässä yhteydessä: perimältään eli geeneiltään ja ulkonäöltään samanlaiset ihmiset, tietyn väriset ihmiset. Tieteessä ei ole voitu osoittaa, että ihmiset kuuluisivat eri rotuihin.

imperiumi, imperiumin, imperiumia maa, joka hallitsee suurta osaa koko maailmasta

johtaa (1) tässä yhteydessä: viedä johonkin, aiheuttaa jotakin

Kansainliitto, Kansainliiton, Kansainliittoa maiden yhteinen ryhmä, joka oli perustettu ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Kansainliiton tavoite oli, että ei tulisi uutta sotaa.

kolmas valtakunta, kolmannen valtakunnan, kolmatta valtakuntaa Hitlerin tavoite, iso maa, joka yhdistäisi kaikki maat, joissa on saksalainen kulttuuri, yhdeksi isoksi maaksi.

liitto, liiton, liittoa sopimus yhteistyöstä

liittää (1) tässä yhteydessä: tehdä toisen maan osaksi

rauhansopimus, rauhansopimuksen, rauhansopimusta (yhdyssana: rauha + sopimus) sopimus siitä, että sota loppuu ja on rauha. Sopimuksessa voidaan kertoa, mitä asioita maiden pitää tehdä tai mitä maat eivät saa tehdä, jotta rauha pysyy.

sisällissota, -sodan, -sotaa (yhdyssana: sisällis- + sota): sota, joka on jonkin maan sisällä. Sisällissodassa maa ei taistele toista maata vastaan, vaan maan ihmiset taistelevat toisiaan vastaan.

syllisyys, syllisyden, syllisyttä tässä yhteydessä: tunne siitä, että on syllinen johonkin tai että on se, joka on tehnyt virheen. Syllinen on sellainen, joka on tehnyt jotakin, usein väärää. Esimerkiksi ”virheen syllinen” tai ”syllinen virheeseen” on se, joka on tehnyt virheen.

tavoite, tavoitteen, tavoitetta jokin, mitä ihminen haluaa ja mitä hän yrittää saada. Jos esimerkiksi tavoitteeni on saada hyvä numero kokeesta, yritän toimia niin, että saan hyvän numeron.

valloitus, valloituksen, valloitusta (verbi valloittaa, 1) kun maa on ottanut itselleen jonkin alueen, se on tehnyt valloituksen eli on valloittanut alueen

Versailles’n rauha, rauhan, rauhaa sopimus, jossa sovittiin ensimmäisen maailmansodan loppumisesta. Sopimuksen mukaan Saksa oli syllinen sotaan ja joutui muun muassa maksamaan paljon rahaa voittajavaltioille korvauksena sodasta.

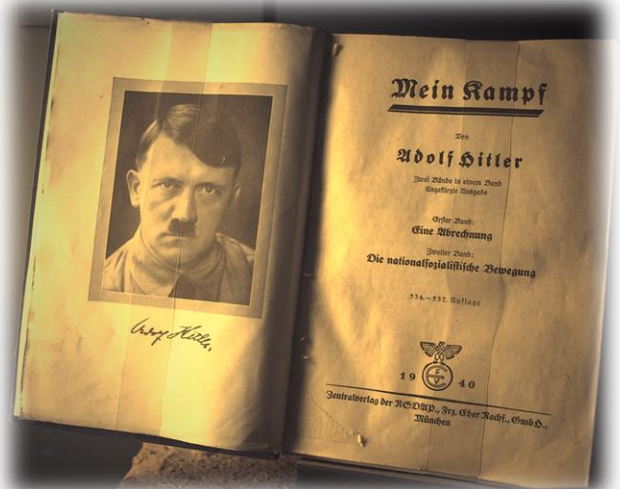
vähemmistö, vähemmistön, vähemmistöä pienempi osa jostakin ihmisryhmästä. Esimerkiksi se, että Suomessa on ruotsinkielinen vähemmistö, tarkoittaa, että pieni osa Suomessa asuvista ihmisistä puhuu ruotsia. Vähemmistön vastakohta on enemmistö.

10.1 Hitlerin valloitukset johtivat toiseen maailmansotaan

Saksan johtoon nousi Adolf Hitler, joka kirjoitti kuuluisan kirjan *Taisteluni* (Mein Kampf). Kirjassa Hitler kertoi tavoitteistaan. Muu maailma ei uskonut, että Hitlerin tavoitteet toteutuvat.

Hitlerin **tavoitteena** oli poistaa **häpeä ja syllisyys**, joka johtui **Versailles’n rauhasta**. Toisena tavoitteena oli **arjalaisen ihmisrodun** valta. Saksalaiset halusivat **jalostaa** saksalaisen ”puhtaan” ihmisen, joka olisi kaikilla tavoilla parempi kuin muut rodut. Tämä tarkoitti sitä, että Hitler halusi tuhota esimerkiksi

kaikki **juutalaiset, romanit** ja kehitysvammaiset ihmiset. Kolmantena tavoitteena oli yhdistää saksalainen kulttuuri yhdeksi suureksi kokonaisuudeksi, jonka nimi olisi **kolmas valtakunta**. Hitler halusi tehdä **imperiumin**, jolle hän tarvitsi lisää tilaa. Tätä tilaa Hitler lähti hakemaan idästä.

Syksyllä 1933 Saksa erosi Kansainliitosta. Vuonna 1935 Hitler määräsi yleisen asevelvollisuuden, mikä tarkoitti sitä, että kaikkien miesten oli pakko mennä armeijaan. Samana vuonna Hitler alkoi varustautua sotaan. Muut maat eivät reagoineet tähän, vaikka Hitlerin teot olivat sellaisia, jotka oli kielletty Versailles'n rauhansopimuksessa. Seuraavaksi Hitler siirsi sotilaita Reininmaalle. Rauhansopimuksen mukaan Hitlerillä ei saanut olla Reininmaalla armeijaa. Ranska ja Iso-Britannia suuttuivat Hitlerin toiminnasta, mutta eivät vielä tehneet mitään Saksaa vastaan.

Vuonna 1936 Espanjassa alkoi sisällissota. Vaikka sota oli Espanjan sisäinen sota, Saksa ja Neuvostoliitto tulivat siihen mukaan. Hitlerin sotilaat olivat Espanjassa kansallismielisten oikeistolaisten puolella. Sota oli Saksalle hyvä paikka testata uusia aseita ja lentokoneita. Espanjan sisällissota teki Saksan Hitleristä ja Italian Mussolinista läheisempiä. Saksa ja Italia solmivat Berliini–Rooman-akseliksi kutsutun liiton. Myöhemmin Saksaa, Italiaa ja maita, jotka olivat toisessa maailmansodassa Saksan ja Italian puolella, sanottiin akselivalloiksi.

Seuraavaksi Hitler otti Itävallan osaksi Saksaa. Saksan ei tarvinnut käydä sotaa Itävallasta, koska Itävallassa oli paljon Hitlerin kannattajia. Itävallan jälkeen Hitler halusi Tšekkoslovakian. Saksa syytti Tšekkoslovakiaa siitä, että se syryi saksankielistä vähemmistöä. Hitler ajatteli, että ongelmaa ei olisi, jos Tšekkoslovakia antaisi Saksan ottaa saksankieliset alueet osaksi Saksaa.

Hitler kutsui Ison-Britannian ja Ranskan edustajat Müncheniin, Saksaan. Paikalle tuli myös Italian Benito Mussolini, mutta Tšekkoslovakiaa ei kutsuttu. Hitler lupasi vierailleen, jos Saksa saisi Tšekkoslovakian saksankieliset alueet, Saksa ei ottaisi itselleen enempää maata. Vieraat uskoivat Hitleriä, ja alueet liitettiin Saksaan. Asiasta ei kysytty Tšekkoslovakialta. Tšekkoslovakialaiset suuttuivat. Iso-Britannia ja Ranska selittivät, etteivät he olisi voineet kuitenkaan auttaa tšekkejä Saksaa vastaan. Saksa oli tyytyväinen. Saksa ei kuitenkaan tehnyt niin kuin oli luvannut, ja liitti Saksaan koko Tšekkoslovakian.

Winston Churchill ajatteli, että Münchenin kokouksen ansioista koko maailma säästyi sodalta. Churchill oli väärässä.

Iso-Britannia ja Ranska olivat järkyttyneitä Hitlerin toiminnasta. Maat olivat kuvitelleet, että olivat Münchenissä onnistuneet neuvottelemaan niin, että ei tule uutta sotaa. Maat arvelivat, että Saksa hyökkää seuraavaksi Puolaan. Maat ilmoittivat Saksalle, että jos se hyökkää Puolaan, alkaa sota.

Esimerkki: Saksa kasvaa suureksi maaksi.

1.

Karttaan on maalattu sinisellä Saksan alue vuonna 1933.

Saksa eroaa Kansainliitosta vuonna 1933.

2.

Vuonna 1935 Saksa alkaa kasvattaa armeijaa suuremmaksi ja alkaa hankkimaan aseita.

3.

Vuonna 1936 Saksan joukot marssivat Reininmaalle (kartassa keltainen alue).

Saksa ja Japani tekevät sopimuksen vuonna 1936. Maat sopivat, että kumpikaan ei tee sopimusta Neuvostoliiton kanssa. Maat haluavat estää kommunismin leviämisen Neuvostoliitosta muihin maihin.

Saksa osallistuu Espanjan sisällissotaan.

Italia liittyi Saksan ja Japanin sopimukseen vuonna 1937.

4.

Saksa painostaa Itävallan hallitusta. Itävallan hallitus eroaa.

Itävallan uusi hallitus pyytää Saksan joukkoja tulemaan Itävaltaan. Vuonna 1938 Saksa (kartassa sininen alue) liittää Itävallan (kartalla keltainen alue) osaksi Saksaa.

5.

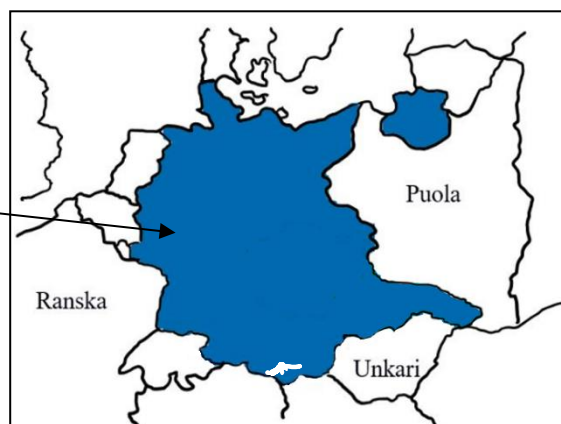
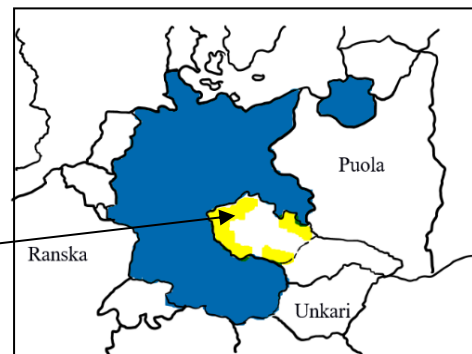
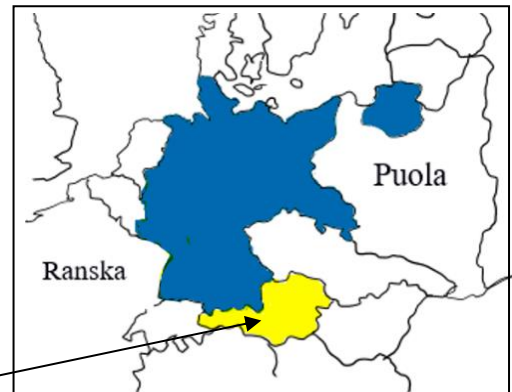
Tšekkoslovakian maa syntyi ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Tšekkoslovakian alueelle jää saksalaisia ihmisiä.

Vuonna 1938 Münhenissa pidetään kokous, jossa päätetään, että sudeettialueeksi kutsuttu alue (kartassa keltaisella) liitetään Saksaan.

6.

Saksa on luvannut Münchenissa, että se ei valloita Tšekkoslovakiaa. Saksa kuitenkin liittää loput alueet itseensä.

Kartassa näet, kuinka suureksi Saksa kasvoi vuoteen 1939

Alaluvun 10.2 avainsanat

etupiiri, -piirin, -piiriä (yhdyssana: etu + piiri) tässä yhteydessä: maat, jotka salaisen sopimuksen mukaan kuuluivat joko Neuvostoliitolle tai Saksalle

evakuoida (2) siirtää ihmiset turvaan eli evakkoon esimerkiksi sodan tieltä

hyökätä (4) tässä yhteydessä: mennä toista maata kohti, yrittää päästä maahan sodassa. Esimerkiksi ”Saksa hyökkäsi Ranskaan” tarkoittaa, että Saksan → armeija syöksyi, ryntäsi tai meni taistelemalla eli sotimalla kohti Ranskaa

jakaa (1) tässä yhteydessä: sopia, mitä kumpikin saa

julistaa (1) **sota, sodan, sotaa** ilmoittaa, että on sodassa maata vastaan. Esimerkiksi ”Itävalta-Unkari julisti sodan Serbialle” tarkoittaa, että Itävalta-Unkari ilmoitti, että se on sodassa Serbiaa vastaan.

liittolainen, liittolaisen, liittolaista tässä yhteydessä: maat, jotka ovat toistensa kanssa yhteistyössä ja samalla puolella ovat liittolaisia

lisäosa, -osan, -osaa (yhdyssana: lisä + osa) ylimääräinen osa

Molotov–Ribbentrop-sopimus, -sopimuksen, -sopimusta sopimus, jonka Saksa ja Neuvostoliitto tekivät ennen toista maailmansotaa. Sopimuksessa maat lupasivat, että ne eivät hyökkää toisiaan vastaan.

pommittaa (1) tässä yhteydessä: pudottaa lentokoneesta pommeja eli aseita, jotka räjähtävät, kun osuvat maahan

valloittaa (1) tehdä valloitus eli ottaa itselleen jokin maa-alue

10.2 Maailmansodan alun taustalla oli Molotov-Ribbentrop -sopimus

Saksa halusi, että Iso-Britannia tulisi sen puolelle sodassa. Myös Neuvostoliiton johtaja Stalin halusi Ison-Britannian omalle puolelleen. Iso-Britannia ei halunnut olla kummankaan puolella, joten Neuvostoliitto ja Saksa tekivät yhteisen sopimuksen. Koska Neuvostoliiton ulkoministeri oli nimeltään Vjatšeslav Molotov ja Saksan ulkoministeri oli Joachim von Ribbentrop, sopimuksen nimi on **Molotov–Ribbentrop-sopimus**. Sopimuksessa maat sopivat, että eivät hyökkäisi toisiaan vastaan sodassa.

Sopimus hämmästytti monia, sillä maat olivat vanhoja vihollisia.

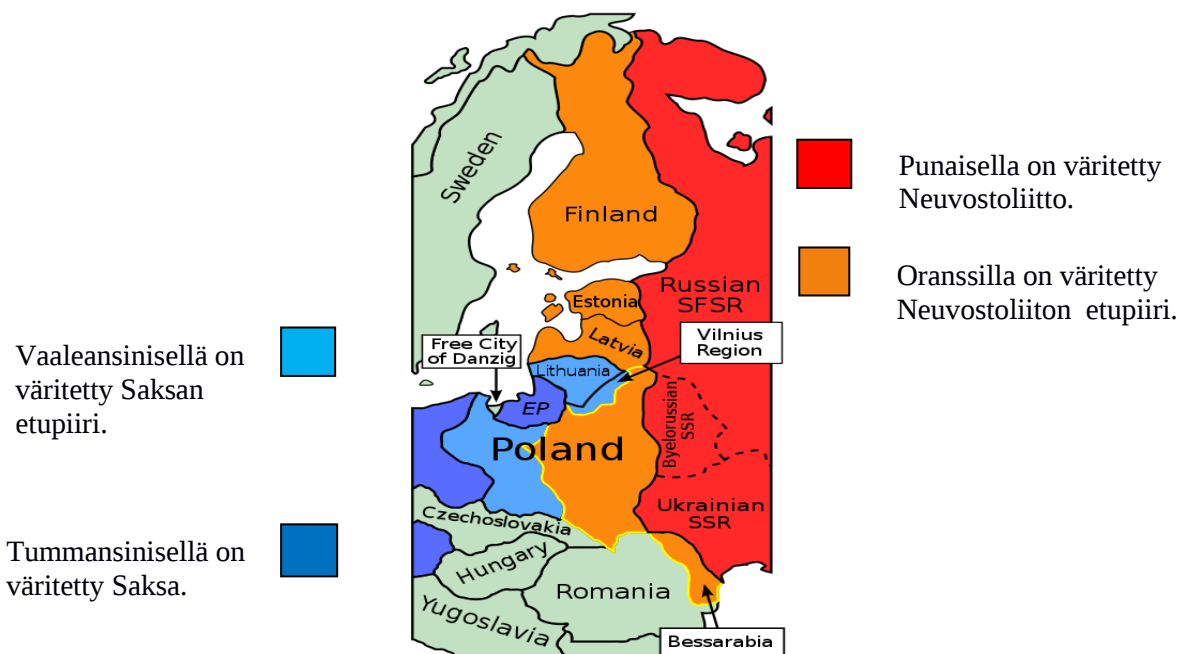

Vjatšeslav Molotov ja Joachim von Ribbentrop tekivät sopimuksen.

Kukaan ei arvannut, että sopimus sisälsi salaisen lisäosan. Salaisessa osassa maat jakoivat keskenään alueet, jotka olivat maiden välissä. Näitä jaettuja alueita kutsuttiin maiden etupiireiksi. Saksa sai etupiirikseen suuren osan Puolasta ja Neuvostoliitto etupiirikseen Baltian maat, Suomen ja Neuvostoliiton välisen rajan sekä Romanian ja Neuvostoliiton välisen rajan. Kun maat tekivät sopimusta, ne tiesivät, että ne eivät noudata sopimusta kovinkaan pitkään. Sopimuksella Saksa ja Neuvostoliitto saivat kuitenkin siirrettyä niiden välillä alkavaa sotaa myöhemmäksi.

Esimerkki:

Salaisessa osassa sovittiin siitä, miten Saksa ja Neuvostoliitto jakaisivat alueet.

Kun sopimus oli tehty, Saksa **hyökkäsi** Puolaan 1.9.1939. Kun Saksa hyökkäsi Puolaan, Iso-Britannia ja Ranska julistivat sodan Saksalle. Toinen maailmansota oli alkanut. Saksa valloitti oman osansa Puolasta nopeasti, ja Neuvostoliitto valloitti Puolan itäiset osat. Kun Puola oli valloitettu, sodassa oli tauko. Vaikka Ranska ja Iso-Britannia olivat sodassa Saksan kanssa, maiden välillä ei vielä ollut taisteluja.

Kun Saksa oli valloittanut Puolan, Ranska ja Iso-Britannia aloittivat sodan Saksaa vastaan. Saksa alkoi hyökätä ja voitti Belgian, Hollannin ja Ranskan nopeasti. Britit ehtivät evakuoida omat sotilaansa pois ja pelkäsivät, että Saksa hyökkää Isoon-Britanniaan. Ilmavoimat pommittivat Britannian kaupunkeja. Pommituksissa kuoli paljon siviilejä ja ihmiset raivostuivat Saksalle.

Hitler päätti, että vielä Saksa ei valloita Isoa-Britanniaa. Taistelut siirtyivät Pohjois-Afrikkaan ja Etelä-Eurooppaan. Saksan liittolainen Italia oli hyökännyt Pohjois-Afrikassa Ison-Britannian sotilaita vastaan. Italia oli vaikeassa tilanteessa ja tarvitsi Saksan apua. Saksa auttoi Italiaa myös Kreikassa ja valloitti lopulta myös Jugoslavian.

Kuvassa on saksalaisia sotilaita marssimassa Varsovan läpi vuonna 1939.

Alaluvun 10.3 avainsanat

akselivallat, -valtojen, -valtoja (yhdyssana: akseli + valta) toisessa maailmansodassa Saksa ja Italia ja maat, jotka olivat näiden maiden puolella

laivastotukikohta, -tukikohdan, -tukikohtaa (yhdyssana: laivasto + tukikohta) paikka, jossa armeija pitää laivojaan

liittouma, liittouman, liittoumaa maiden väliset liitot eli sopimukset yhteistyön tekemisestä sodassa

liittoutuneet, liittoutuneiden, liittoutuneita toinen ryhmä eli osapuoli toisessa maailmansodassa. Liittoutuneisiin kuuluivat muun muassa Iso-Britannia, Ranska, Yhdysvallat ja Neuvostoliitto.

operaatio Barbarossa, operaatio Barbarossan, operaatio Barbarossaa Hitlerin hyökkäys Neuvostoliittoon toisessa maailmansodassa

puolueeton, puolueettoman, puolueetonta sellainen, joka ei ole kenenkään puolella

10.3 Sodan osapuoliksi muodostuivat liittoutuneet ja akselivallat

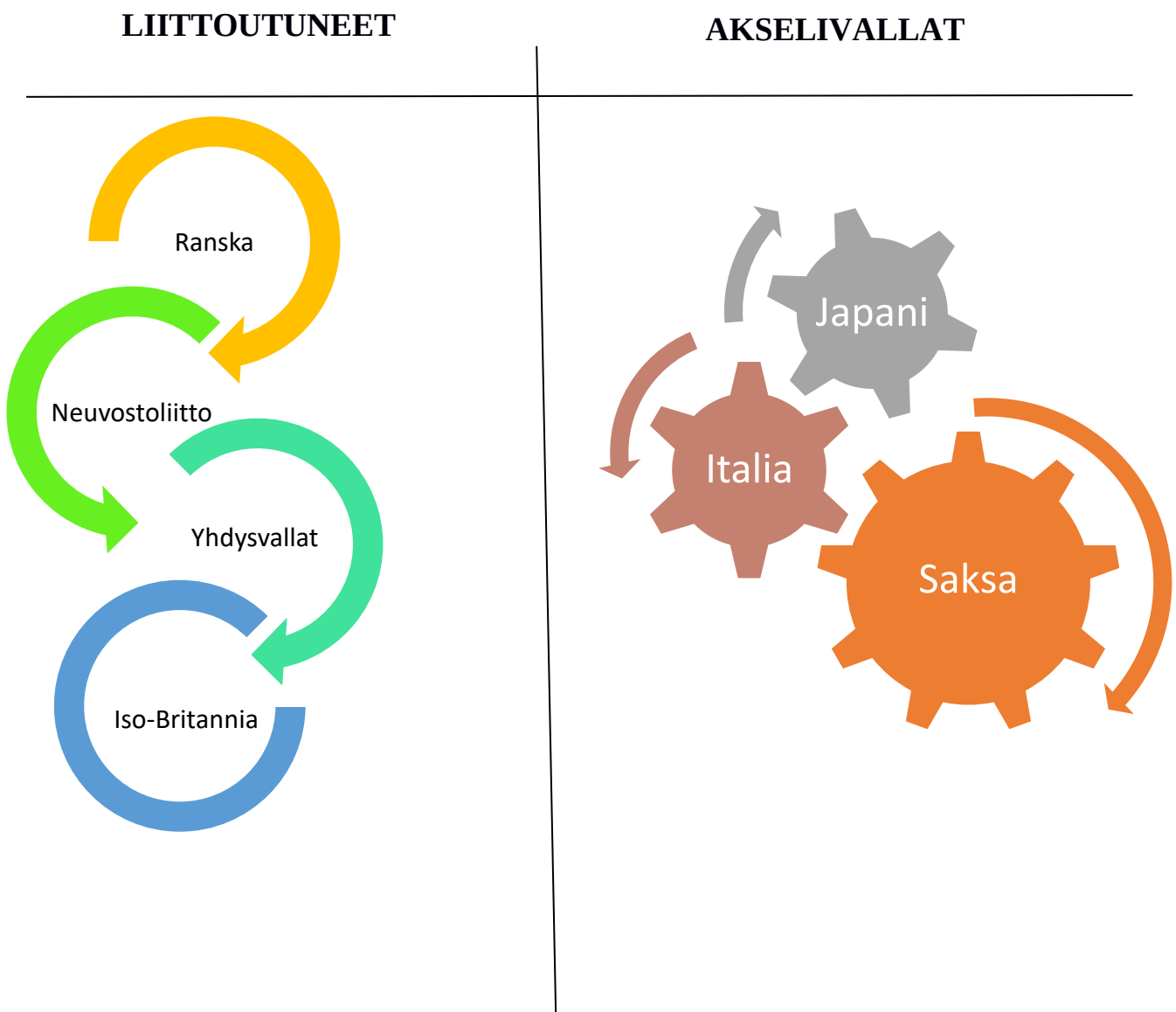
Saksalla oli 1941 suuri osaa Eurooppaa. Hitler ei salaillut sitä, että hän vihasi Neuvostoliittoa. Kesäkuussa vuonna 1942 Hitler aloitti hyökkäyksen itään. Tätä hän kutsui **operaatio Barbarossaksi**. Hitler eteni nopeasti Baltiaan samalla, kun Neuvostoliitto taisteli Suomea vastaan Suomen rajalla. Hitlerin armeijan vauhti kuitenkin hidastui, eikä se onnistunut valloittamaan tärkeitä Neuvostoliiton kaupunkeja.

Yhdysvallat oli sodan alussa ilmoittanut, että se on **puolueeton**. Yhdysvallat kuitenkin auttoi Isoa-Britanniaa. Auttaminen ärsytti Saksaa, ja lopulta Yhdysvallat ja Saksa olivat täysimittaisessa merisodassa.

Samaan aikaan Japani oli saanut lisää valtaa ja alueita. Sodan alkuvaiheessa Japani oli valloittanut nopeasti paljon alueita Kaakkois-Aasiasta. Kun Saksa taisteli Yhdysvaltoja vastaan, Japani haastoi Yhdysvallat Tyynellämerellä. Joulukuussa 1941 Japanin ilmavoimat hyökkäsivät Havaijille Pearl Harborin **laivastotukikohtaan**.

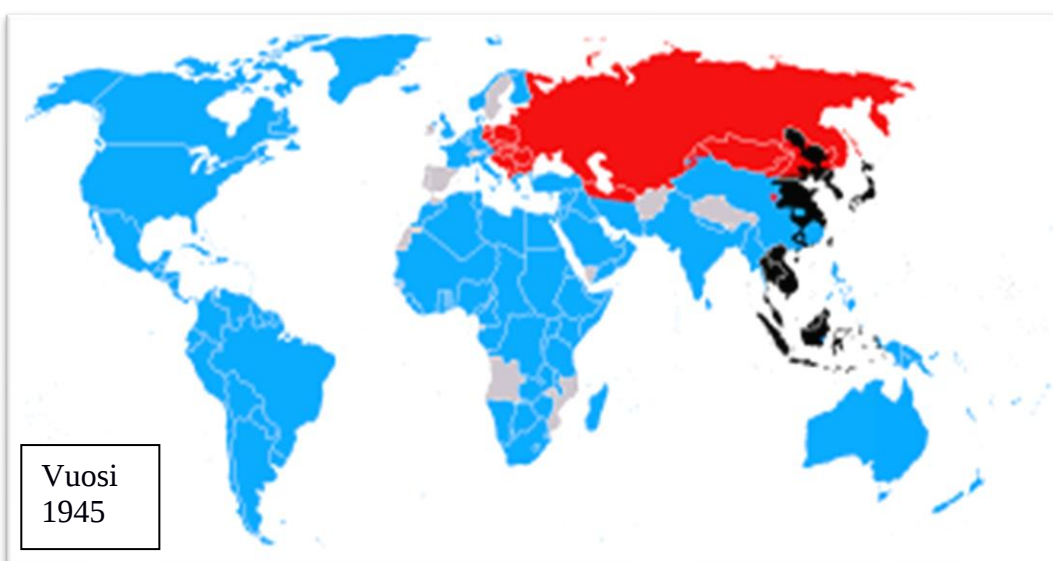
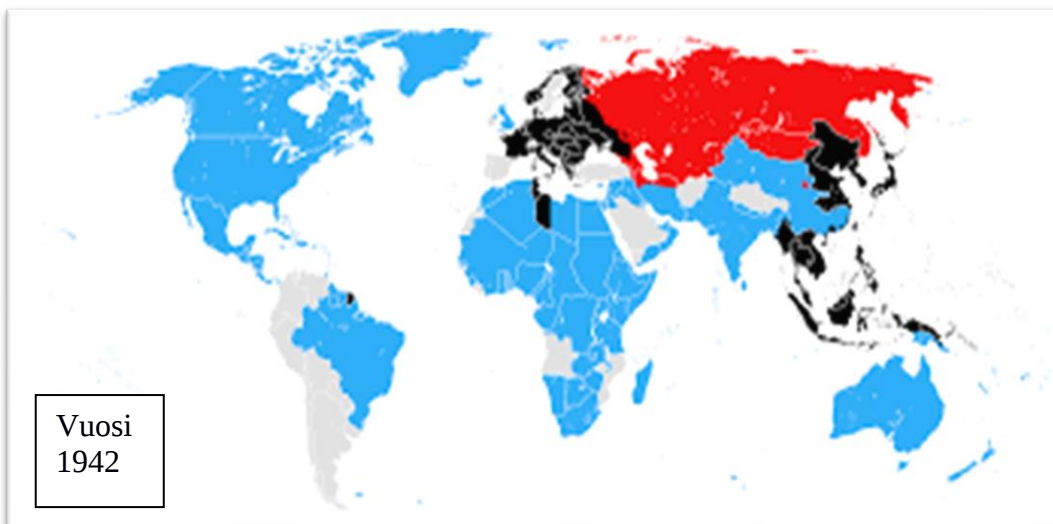
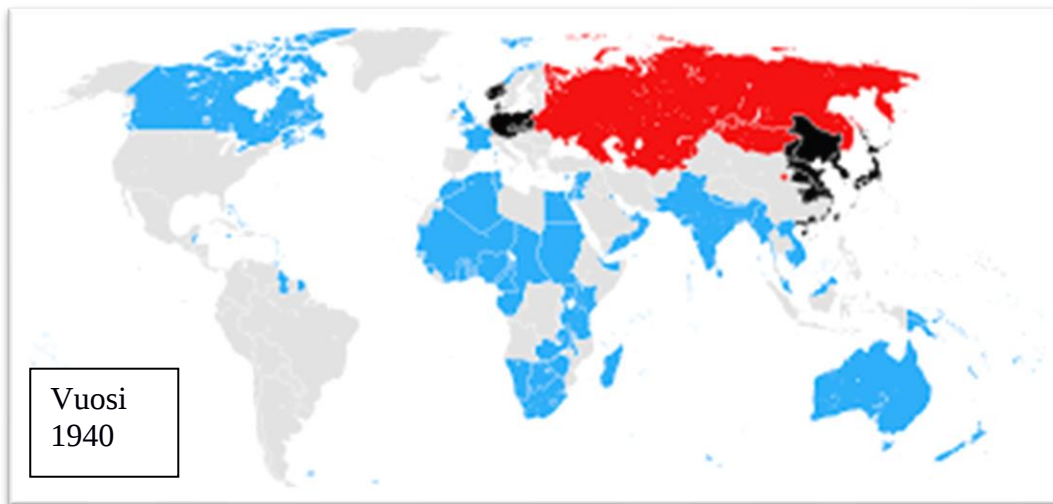
Nyt **liittoumat** olivat muodostuneet. Asetelmat olivat sekä ensimmäisessä että toisessa maailmansodassa samankaltaiset. Liittoumista käytetään kuitenkin eri nimiä ensimmäisessä ja toisessa maailmansodassa. Toisessa maailmansodan puolien nimet ovat **liittoutuneet** ja **akselivallat**. Liittoutuneissa taistelivat aluksi vain Iso-Britannia ja Ranska. Neuvostoliitto ja Yhdysvallat tulivat mukaan 1941. Saksan tärkeimmät liittolaiset olivat Italia ja Japani. Näitä kolmea kutsuttiin akselivalloiksi.

Esimerkki: Toisen maailmansodan osapuolet

Esimerkki: Sodan osapuolet kartalla

Alla näet kolme maailmankarttaa. Kartoille on väritetty sinisellä ja punaisella liittoutuneet ja mustalla akselivallat. Jokainen kartta on erilainen. Miksi?

Alaluvun 10.4 avainsanat

atomipommi, -pommin, -pommia (yhdyssana: atomi + pommi) pommi, jossa käytetään apuna ydinreaktioita. Atomipommi on todella → tuhoisa (

demokratia, demokratian, demokratiaa eli kansanvalta. Kansalaiset saavat vaikuttaa asioista päättämiseen esimerkiksi äänestämällä.

haastaa (1) kutsua toinen mukaan kilpailuun tai sotaan niin, että toisen on oikeastaan pakko osallistua

hyökätä (4) tässä yhteydessä: mennä toista maata kohti, yrittää päästä maahan sodassa. Esimerkiksi ”Saksa hyökkäsi Ranskaan” tarkoittaa, että Saksan → armeija syöksyi, ryntäsi tai meni taistelemalla eli sotimalla kohti Ranskaa

kansanmurha, -murhan, -murhaa (yhdyssana: kansa + murha) todella ison osan murhaaminen eli tappaminen jostakin ihmisryhmästä eli kansasta.

kansanmurhan uhri, kansanmurhan uhrin, kansanmurhan uhria ihminen, joka on tapettu kansanmurhassa

liittoutuneet, liittoutuneiden, liittoutuneita toinen ryhmä eli osapuoli toisessa maailmansodassa. Liittoutuneisiin kuuluivat muun muassa Iso-Britannia, Ranska, Yhdysvallat ja Neuvostoliitto.

maihinnousu, maihinnousun, maihinnousua (yhdyssana: maa + nousu) se, kun mereltä tullaan maihin eli rannikolle

miehittää (1) jos jonkun maan sotilaat tulevat alueelle ja ottavat sen itselleen, he miehittävät alueen.

Normandian maihinnousu, maihinnousun, maihinnousua hyökkäys, jossa Ranska ja Yhdysvallat tulivat maihin Normandiasta ja hyökkäsivät Saksaan.

nöyryyttää (1) nolata, saada hävettävään, noloon tilanteeseen

pommittaa (1) tässä yhteydessä: pudottaa lentokoneesta pommeja eli aseita, jotka räjähtävät, kun osuvat maahan

totalitarismi, totalitarismin, totalitarismia sellainen hallintotapa, että valtio päättää aivan kaikista asioista

uhri, uhrin, uhria ihminen, joka on joutunut kärsimään, on esimerkiksi kuollut tai loukkaantunut jonkin pahan asian, esimerkiksi rikoksen vuoksi. Esimerkiksi ”rikoksen uhri” tarkoittaa ihmistä, jolle on tehty rikos.

vaarantaa (1) aiheuttaa vaaraa jollekin, uhata jotakin tai jotakuta.

10.4 Sota päättyi Normandian maihinnousuun ja atomipommeihin, jotka pudotettiin Japaniin

Liittoutuneiden johtajat Roosevelt, Churchill ja Stalin tapasivat marraskuussa 1943. Neuvostoliiton johtaja Stalin halusi, että Iso-Britannian ja Yhdysvallat menisivät Englannin kanaalin yli Ranskaan. Iso-Britannia ja Yhdysvallat olivat sitä mieltä, että he voisivat tehdä sen vasta seuraavana kesänä. Iso-Britannia, Yhdysvallat, Ranska ja muut maat taas halusivat Stalinilta apua sodassa Japania vastaan. Stalin sanoi, että vasta kun Saksa on voitettu, hän voi auttaa muita maita Japania vastaan.

Stalin, Roosevelt ja Churchill vuonna 1943.

Yhdysvallat ja Iso-Britannia **hyökkäsivät** lopulta Ranskaan, jonka Saksa **oli miehittänyt** 6. kesäkuuta 1944. Yhdysvallat ja Iso-Britannia tulivat Ranskaan mereltä ja nousivat maihin Normandiasta. Tämän vuoksi tapahtumasta käytetään nimeä **Normandian maihinnousu**. Maihinnousussa kuoli paljon sotilaita, mutta liittoutuneet pääsivät lopulta nousemaan maihin. Pariisi vapautettiin elokuussa 1944. Syksyllä 1944 Saksan oli häviöllä kaikilla rintamilla. Kun Saksa taisteli rintamillaan, **liittoutuneet pommittivat** Saksan kaupunkeja.

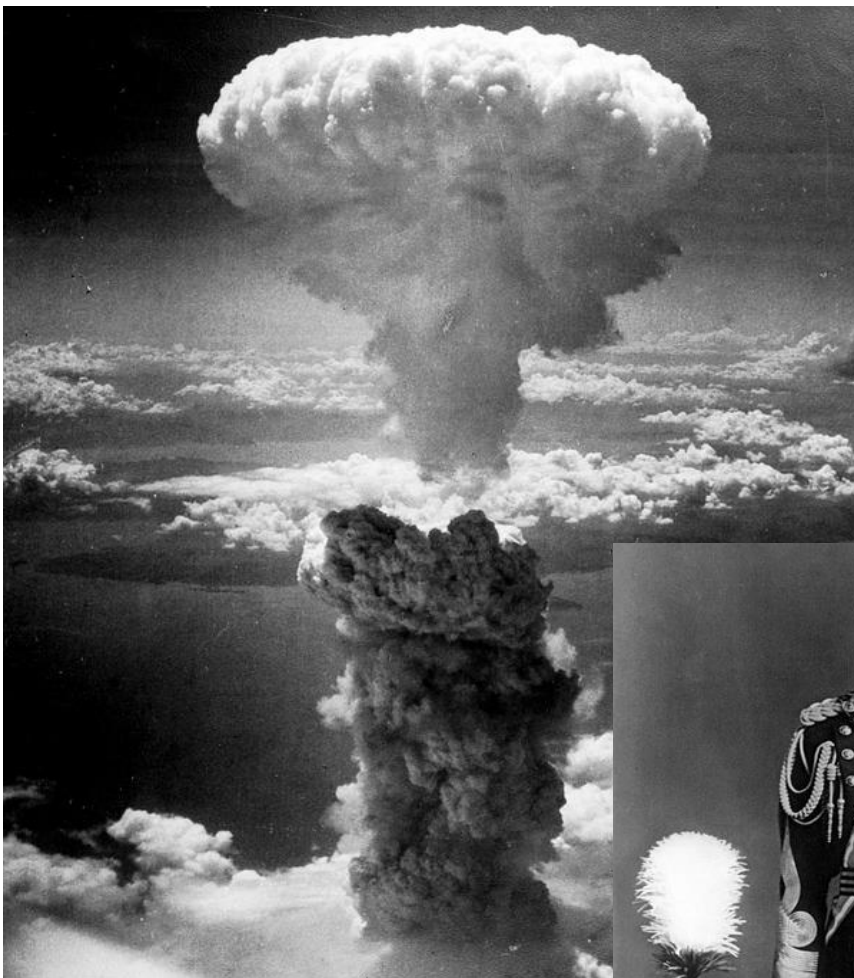
Neuvostoliiton ja länsiliittoutuneiden joukot tulivat syksyllä 1944 melkein yhtä aikaa Saksan alueelle. Molemmat joukot lähtivät kohti Berliiniä ja kilpailivat siitä, kuka pääsee ensin Berliiniin. Neuvostoliitto ehti Berliinin ensin. Hitler ei antautunut elävänä vaan teki itsemurhan 30.4. Saksa antautui Normandiasta tulleille liittoutuneille 7.5. ja Neuvostoliiton armeijalle 9.5.1945.

Japani ei luovuttanut vielä vaan jatkoi sotaa Tyynellämerellä. Taistelut olivat maihinnousutaisteluita, jotka etenivät saarelta saarelle. Yhdysvallat menetti paljon sotilaita. Yhdysvalloissa tehtiin heinäkuussa 1945 onnistunut koe atomipommilla. Yhdysvaltojen uusi presidentti Harry S. Truman oli valmis käyttämään tuhoisaa asetta Japaniin. Truman ajatteli, että atomipommi säästäisi amerikkalaisia sotilaita.

Ensimmäinen atomipommi pudotettiin Hiroshimaan 6.8.1945. Yhdysvallat ei ollut tyytyväinen Japanin vastaukseen ja pudotti vielä toisen atomipommin Nagasakiin kolme päivää myöhemmin. Pommit tappoivat ainakin 130 000 ihmistä. Säteily aiheutti sairauksia valtavalle määrälle japanilaisia ja vaikutti vielä kymmenien vuosien ajan.

Keisari Hirohito ilmoitti japanilaisille, että Japani on antautunut. Tämän jälkeen Yhdysvaltain joukot miehittivät Japanin. Neuvostoliitto julisti vielä lopussa Japanille sodan ja miehitti Japanin pohjoispään neljä saarta.

Atomipommi tappoi valtavasti japanilaisia.

Kuvissa keisari Hirohito perinteisessä japanilaisessa asussa (ylempi kuva) ja armeijan univormussa (alempi kuva oikealla).

Sekä ensimmäisen että toisen maailmansodan syyt ja liitot ovat melko samat. Voidaan sanoa, että ensimmäinen maailmansota johti toiseen maailmansotaan. Saksa, jota **oli nöyryytetty** Versaillesin rauhassa, lähti **haastamaan** koko maailman. Uutena osana oli kommunistinen Neuvostoliitto. Vaikka **totalitarismi** **oli vaarantanut** **demokratian**, saatiin demokratia pysymään monessa maassa. Demokratia saatiin säilytettyä kovalla hinnalla. Toisessa maailmansodassa kuoli 55 miljoonaa ihmistä, joista yli puolet oli siviilejä ja noin kuusi miljoonaa juutalaista **kansanmurhan uhria**.

Toisessa maailmansodassa kuoli paljon ihmisiä:

maa	kuolleet siviilit	kuolleet sotilaat
Neuvostoliitto	7 miljoonaa	13,6 miljoonaa
Kiina	5,4 miljoonaa	6,4 miljoonaa
Saksa	3,8 miljoonaa	4,0 miljoonaa
Japani	600 000	1,2 miljoonaa
Yhdysvallat	11 200	0,4 miljoonaa
Iso-Britannia	67 800	0,3 miljoonaa

Lisäksi toisessa maailmansodassa

- kuoli 55 miljoonaa ihmistä
- haavoittui 35 miljoonaa ihmistä
- Hitlerin juutalaisvainoissa kuoli noin 5-6 miljoonaa ihmistä.

Etsi internetistä erilaisia tilastoja siitä, kuinka paljon uhreja toinen maailmansota vaati. Millaisia eroja tilastoissa on? Mistä erot johtuvat?

Esimerkki: Toisen maailmansodan tärkeitä tapahtumia kartalla

Normandian maihinnousu 4.6.1944

Liittoutuneet nousivat maihin Pohjois-Ranskassa.

Stalingradin taistelu 1942-43

Saksa hävisi taistelun Neuvostoliitolle. Taistelu on yksi suurimmista koskaan käydyistä taisteluista ja siinä kuoli paljon ihmisiä.

El Alamein taistelut 1942

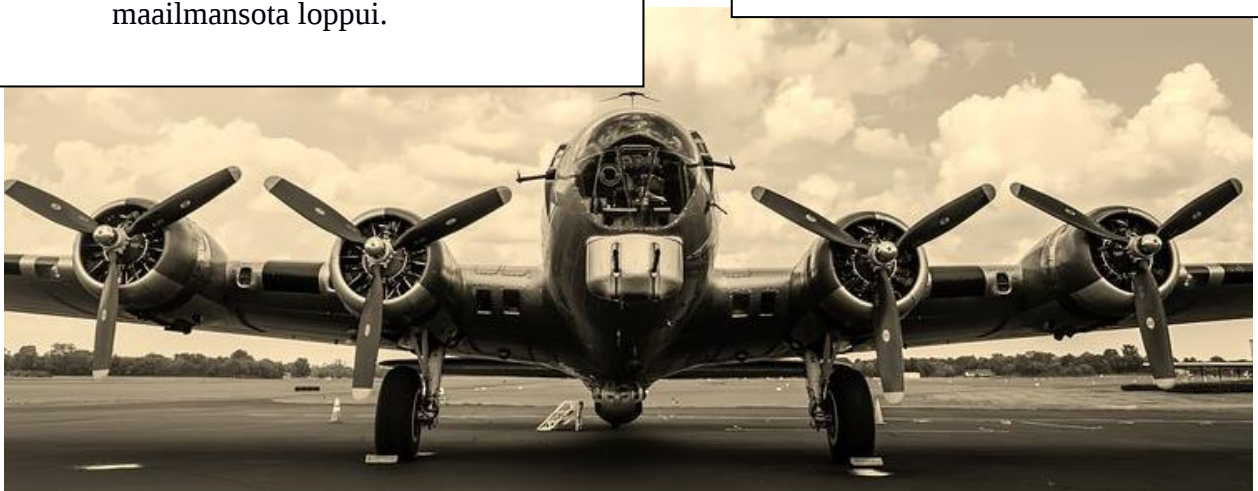
Liittoutuneet ja akselivallat taistelivat aavikolla Pohjois-Afrikassa. Saksa hävisi liittoutuneille.

Hiroshima ja Nagasaki 6.-9.8.1945

Yhdysvallat tiputti kaksi ydinpommia Japanin kaupunkeihin. Ensin Hiroshimaan ja sitten Nagasakiin. Pommi-iskut saivat Japanin antautumaan ja toinen maailmansota loppui.

Midwayn taistelu 1942

Taistelu käytiin Midwayn saarilla. Yhdysvallat voitti taistelun Japania vastaan.

Tekstin oikeudet:

Hissu -historiaa ja suomea, Sofia Hyötyläinen ja Susanna Sainio

Lisenssin tiedot: Hissu-historiaa ja suomea, jonka tekijät ovat Sofia Hyötyläinen ja Susanna Sainio, on lisensoitu Creative Commons Nimeä-Eikaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen

Lähteet

Kirjat

Aalto, Jari ym. **Kaikkien aikojen historia II**, *Kansainväliset suhteet*. Edita, LOPS2016.

Hanska, Jussi ym. **Memo 8** Historia. Edita, 2012

Hieta, Pasi ym. **Historian taitaja 8**. Sanoma Pro 2017.

Hämäläinen, Eenariina ym. **FORUM 8** Historia. Otava 2013.

Kohi, Antti ym. **Forum II**, *Kansainväliset suhteet*. Otava, LOPS2016.

Rinta-Aho, Harri yms: **Historian tuulet 7 –8**. Otava, 2007.

Internetlähteet

Valtonen, Aleks: **HiMa**, Hi3

<https://www.hi3.fi/9-toinen-maailmansota/toinen-maailmansota-alkaa/menu> (viitattu 2.5.2020)

Kuvalähteet

Kansi,

Lentokone: Pixabay, helponhand

Kartta: Wikipedia Commons

Sivu 1,

Kättely: Pixabay, gerald

Hitler: FINNA, SA-kuva, Sotamuseo. Kuva lisensoitu Nimeä 4.0 Kansainvälinen (CC BY 4.0) -lisenssillä.

Japani: Pixabay, geralt

Italia: Wikipedia Common, Henrysalome

Sivu 3,

Mein Kamph: Flickr, Diego Cavichioli Carbone. Muokattu.

Sivu 4,

Churchill: Pixabay, 272447

Sivu 5,

Kartat: Sofia Hyötyläinen

Sivu 6,

Sopimus: Wikipedia Commons, muokattu.

Sivu 7,

Kartta: Wikipedia Commons, muokattu.

Sivu 8,

Sotilaat: Wikipedia Commons, tuntematon kuvaaja. Record Creator: Lilienthal, Jerome R.

Sivu 11,

Kartat: Wikipedia Commons

Sivu 13,

Liittoutuneiden johtajat: Wikipedia Commons, ensimmäisenä kuvan postasi Flickr. Alkuperäinen kuva National Museum of U.S Navy.

Sivu 14,

Kartta ja atomipommi: Wikipedia Commons

Hirohito: Wikipedia Commons (molemmat kuvat), Univormu-kuva: alkuperäinen kuva löytyy Yhdysvaltojen kongressin kirjastosta: United States Library of Congress's Prints and Photographs division under the digital ID cph.3a40859.

Sivu 16,

Kartta: Pixabay, Yuri_B

Lentokone: Pixabay, 12019